

SYKEHUSET INNLANDET HAMAR
Skolegata 32
2318 HAMAR

Deres ref.:
Vår ref.: 24/18177-4
Saksbehandler: Vårin Hellevik
Dato: 26.06.2024

Svar- hvem betaler for ødelagt lås/dør ved tvangsinnleggelse

Helsedirektoratet viser til epost av 24. mai i år fra Sykehuset Innlandet HF ved advokat Randi Welhaven, og supplerende epost av 29. mai fra Sykehuset Østfold ved avdelingssjef juridisk avdeling Jostein Vist.

1. Nærmere om problemstillingen og gjeldende rundskriv og fortolkningen fra 2008

I epostene stilles spørsmål ved direktoratets fortolkning av at helseforetaket skal betale eventuelle utgifter til ødelagt lås/dør ved tvangsinnleggelse av pasient i psykisk helsevern. Det stilles spørsmål ved om ikke regelen er som i somatikken, altså at helseforetaket kun har et ansvar for skade ved uaktsomhet. Det etterspørres også en presisering av om nevnte fortolkning kun gjelder ved etablering av tvungent psykisk helsevern, og ikke ved andre (somatiske) akuttoppdrag.

Fortolkningen fremgår av [Rundskriv om samarbeid mellom helsetjenesten og politi, kap. 10](#):

"I forbindelse med politiets bistand kan det oppstå behov for at politiet må bane seg adgang til hus, rom eller annet lokale. Det kan da oppstå utgifter som følge av skader i forbindelse med at politiet oppfyller bistandsplikten. Dette vil typisk være utgifter for skade på dør, lås, sikring av lokaler mv. Dette er å anse som utgifter som påløper ved gjennomføringen av psykisk helsevern og skal dekkes av helseforetakene, jf. [spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 a](#). Dersom det er kommunehelsetjenesten som initierer tvungent vern, og dermed ber om politibistand, skal kravet rettes til kommunehelsetjenesten, jf. [helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1](#). "

Forståelsen baserer seg på en fortolkning fra Helse- og omsorgsdepartementet av 27.5.2008 (vedlagt) der følgende fremgår:

"..Anvendelse av tvang overfor pasienter er et alvorlig inngrep. Beslutningen om helsetjenesten skal be om politiets bistand i disse tilfellene er lagt til helsetjenesten. Bistand fra politiet er her således nødvendig for at helsetjenesten kan gi helsehjelp. Økonomiske skader som oppstår i forbindelse med at politiet her oppfyller sin bistandsplikt, mener departementet at må vurderes som utgifter som påløper ved

Helsedirektoratet

Avdeling for rettssaker og helserett
Vårin Hellevik

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4 • Tlf.: (+47) 47 47 20 20
Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

gjennomføring av psykisk helsevern. Helsetjenesten skal derfor dekke disse utgiftene for vedkommende pasient.

Departementets konklusjon: Økonomisk skade som påføres som ledd i politiets bistandsplikt ved etablering og gjennomføring av psykisk helsevern, som utløses av en anmodning fra helsetjenesten om bistand i henhold til politiloven § 2 nr. 5, skal dekkes av helsetjenesten jf. spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 a."

2. Helsedirektoratets vurdering

Som det fremgår ovenfor, er uttalelsene i Helsedirektoratets rundskriv basert på en vurdering foretatt av Helse- og omsorgsdepartementet. Vi har avklart med departementet at denne fortolkningen fortsatt skal legges til grunn.

Vi ser imidlertid at det kan være grunn til å gjøre følgende presiseringer av når helsetjenesten skal dekke disse utgiftene:

2.1 Hvilke situasjoner det er snakk om.

- Det er både ifm. *etablering og gjennomføring av tvungent psykisk helsevern problemstillingen er aktuell.*
- I slike situasjoner skal helsetjenesten dekke utgiften uavhengig av om lås/dør skades av politi eller helsepersonell. Det vil oftest være politi, men kan unntaksvis være helsepersonell som med hjemmel i helsepersonelloven § 7 om øyeblikkelig hjelp og adgangen til å bane seg vei med grunnlag i nødrett, har skadet døren. Vi legger til grunn at kostnader til låsesmed må likestilles med kostnader som oppstår skade fordi dør må brytes opp.

2.2 Når skal kostnader dekkes av spesialisthelsetjenesten og når er det kommunen?

- I situasjoner der kommuneoverlegen har truffet vedtak om tvungen legeundersøkelse, jf. psykisk helsevernloven § 3-1 andre ledd, men legen som foretar undersøkelsen (typisk legevaktslege) ikke finner grunnlag for å henvise videre til tvungent psykisk helsevern, skal kommunehelsetjenesten dekke disse utgiftene.
- Dersom den første legen henviser videre til tvungent psykisk helsevern, skal helseforetaket dekke disse utgiftene uavhengig av om faglig ansvarlig deretter treffer vedtak om tvungent psykisk helsevern eller ikke.
- Vi tar med dette ikke stilling til kostnader knyttet til situasjoner der helsetjenesten ikke ber om bistand, men hvor politiet selv utøver sin hjelpeplikt etter politiloven § 12.

Til orientering vil vi oppdatere teksten i nevnte samarbeidsrundskriv i tråd med disse presiseringene.

Vennlig hilsen

Dag Erlend Reite e.f.
avdelingsdirektør

Vårin Hellevik
seniorrådgiver

Kopi: Sykehuset Østfold ved avdelingssjef juridisk avdeling Jostein Vist